

Oponentský posudek bakalářské práce

Jméno studenta: Aleksandr Isaev

Název práce: *Komentovaný překlad: PAVLŮSEK, Alois, PAVLŮSEK, Ondřej. „Sportovní a závodní automobily Škoda od roku 1965 do současnosti“. 1. vyd. Brno 2008: Computer Press, a.s., s. 178–197.*

Části hodnocení	Počet bodů
A (1-5) ¹ Porozumění, významová správnost, přesnost a úplnost, koherence v překladu	1
B (1-5) ² Stylistická vhodnost: adekvátnost překladatelských řešení vůči originálu a funkci překladu, koheze, AČV	1
C (1-5) ² Technická stránka celé práce: Gramatika, pravopis Interpunkce, překlady Převod dat a jmen Bibliografické citace, poznámky pod čarou	2
D (1-5) ¹ Překladatelská analýza (aplikace teoretických vědomostí v rozboru a v překladu textu – souvztažnost komentáře a překladu) Argumentace a struktura komentáře včetně míry a vhodnosti příkladů řešení	3
E (1-5) ² Teoretická podloženost komentáře (kontrastivní lingvistika, translatologie) Zvládnutí tematiky textu a její reflexe ve výchozím a cílovém kulturním prostředí	3
Body celkem	10

Poznámky hodnotitele a témata k diskuzi:

Aleksandr Isaev si k překladu zvolil náročný odborný text s publicistickými prvky.

Překladařsky se musel vypořádat s řadou technických termínů z oblasti sportovních a závodních automobilů, jakož i s četnými obraty čerpanými z profesní hantýrky příslušné sportovně-závodní disciplíny. Nalezení adekvátních ruských ekvivalentů nesporně vyžadovalo nemalou rešeršní práci, jak je ostatně doloženo na několika příkladech přímo v překladařském komentáři. Z hlediska gramatiky a stylistiky považují ruský překlad za zdařilý.

Jako neoborník v takto specifické oblasti ovšem nemohu posoudit správnost zvolených ruských ekvivalentů v případě úzce odborných termínů typu „samosvorný lamelový diferenciál“, „torzně poddajná příčka“, „příčný zkrutný stabilizátor“ (s. 179), „zapouzďení plynových vzpěr“ (s. 185) atd. Ruský překlad tohoto typu terminologie může relevantně zhodnotit pouze školený specialista (nejlépe se znalostí výchozího i cílového jazyka).

Pokud jde o publicisticko-popularizační jazykové prvky čerpané ze závodně-sportovního diskurzu (typu „bezzubost nového soutěžáku“, „sérioví sourozenci“ (s. 178) atd.), je třeba konstatovat, že autor práce se dobře vypořádal s jejich expresivní a apelativní (konativní) funkcí.

Za nedotaženou (a poněkud ledabyly zpracovanou) nicméně považují třetí část práce, tvořenou překladařským komentářem. Autor práce se dopouští některých zkratkovitých závěrů a redundantních či chybných tvrzení:

1. „*I když podle Daniele Müglové neexistuje univerzální návod, jak analyzovat výchozí text (2013: 223), slavná německá translatožka Christiane Nordová nachází způsob strukturační překladařské analýzy...*“ (s. 28) – Zmínka o postoji D. Müglové je zde zcela nahodilá (nezasazená do souvislosti).
2. „*Christiane Nordová popisuje sedm extratextuálních faktorů: autor, záměr autora, cílový čtenář, médium, místo a čas publikace, důvod komunikace a funkce textu (2005: 42). Některé z těchto faktorů nejsou relevantní pro výchozí text, proto v následujících podkapitolách popíšu jenom nejrelevantnější v tomto případě faktory Nordové: autor, cílový čtenář, médium a funkce textu.*“ (s. 28) – Proč „záměr autora“, „místo a čas publikace“ a „důvod komunikace“ nejsou relevantní pro daný výchozí text? Chybí jakákoliv argumentace.
3. „*Primární jazykovou funkcí tohoto textu je funkce referenční. Je zodpovědná za informování adresáta o mimojazykové realitě a odkazování na ni, určuje vztah k tématu (Jakobson 1995, 78- 81). V daném případě se realita sportovních automobilů Škoda, jejich technických charakteristik, zúčastněných závodů atd. popisuje pomocí různorodých jazykových prostředků. To znamená, že adresát získává informace o světě během čtení textu.*“ (s. 29) – Smysl poslední věty citované pasáže mi uniká.
4. „*Alois a Ondřej Pavlůskovi použili ve svém populárně naučném díle i sekundární konativní funkci, která má odraz v komunikaci s adresátem textu a navazuje kontakt s*

- ním za účelem zaujetí a ovlivňování (78–81). Předvedu příklady konativní funkce ve zkoumaném úryvku... Právě toto je příkladem sekundární konativní funkce.“ (s. 29–30) – V dané pasáži se dozvídáme dvakrát totéž.
5. „Protějškem extratextuálních faktorů jsou faktory intratextuální (též vnitrotextové). Tyto faktory souvisejí se samotným textem, včetně jeho neverbálních prvků. Zahrnují předmět textu, jeho obsah, presupozice, styl, neverbální prvky, lexikum, syntax (Nordová 2005, 89) atd. Ve své práci se znovu obracím jedině k faktorům, které jsou nejvýznamnější pro účel dané analýzy: předmětu textu, presupozicím, stylu, lexiku, syntaxi a zmíním neverbální prvky.“ (s. 30) – Z této pasáže vyplývá, že „obsah“ výchozího textu není „pro účel dané analýzy“ relevantní. Proč tomu tak je?
 6. „Kniha Sportovní a závodní automobily Škoda od roku 1965 do současnosti a zkoumaný úryvek jsou napsány v jediném rázu.“ (s. 31) – Co znamená „v jediném rázu“? Má-li autor práce na mysli stylistiku výchozího textu, je jeho tvrzení podle mého soudu chybné.
 7. „Toto řešení překladatelského problému je zdůvodněno nepochopením českých částek cílovým čtenářem. Proto je lepší v překladu ukázat větší částku (400 tisíc Kč) než částku menší (100 tisíc Kč) pro názornost porovnání cen.“ (s. 38) – Tato „argumentace“ působí nevěrohodně.
 8. „Město Mladá Boleslav není pro ruského čtenáře tak známé, jako pro čtenáře českého, proto je třeba dopsat název města, aby bylo úplně – Млада-Болеслав, a upřesnit, že jde právě o město – город Млада-Болеслав. Existují však i další případy, kde jsem potřeboval implicitně objasnit význam výrazu.“ (s. 43) – V daných případech ovšem nejde o implicitní objasnění, nýbrž naopak o explicitaci.

V překladatelském komentáři postrádám u jednotlivých příkladů stránkové odkazy k českému originálu a ruskému překladu. Nedostatků vykazuje rovněž oddíl „bibliografie“, kde autor práce z neznámého důvodu uvádí ISBN pouze u vybraných titulů a mezi autory svazku studií „Poetická funkce“ jmenuje celkem pět osob, přestože autorem je Roman Jakobson, zatímco zbylí jsou editoři či překladatelé (s. 50).

Komentář se vyznačuje překlepy, chybami v interpunkci a zejména pak nečesky znějícími formulacemi: „mnou byla zvolena“, „husté odborné terminologie“ (s. 34), „homogennost názvů nebude tvořit zbytečný zmatek díky jejich informovanosti/znalostem čtenářů“ (s. 36), „tento postup není homogenní“ (s. 37), „proto jsem neměl za účel“ (s. 40), „autoři se obracejí ke karoserii *sedan*“, „v přehledu... lze pozorovat položku“ (s. 41), „kompenzaci a nivelizaci, o čemž půjde v následujících jednotlivých částech“ (s. 44) atd.

Třebaže se autor práce (z mého pohledu) vypořádal s překladem terminologicky náročného textu na výbornou, překladatelský komentář působí nepromyšleně a odbytě. Práci doporučuji k obhajobě, avšak s přihlédnutím k jejím nedostatkům navrhuji známku **velmi dobře**.

V Praze dne 28. 5. 2024

doc. PhDr. Stanislav Rubáš, Ph.D.

¹ 4 nebo 5 bodů znamená, že práce nemůže být doporučena k obhajobě

² 5 bodů znamená, že práce nemůže být doporučena k obhajobě